
SPRÁVA

**Zpráva o průběhu XXV. česko-slovenské psychoterapeutické konferenci
14.-17. říjen 2009, Trenčianské Teplice**

Jubilejní XXV. česko-slovenská psychoterapeutická konference se konala tradičně v lázeňském městě Trenčianské Teplice, které je stále půvabné a které sice pomalu, ale znatelně vzkvétá. Počasí nepřálo procházkám, dokonce ani krátkým. Byla zima a pršelo, místy i se sněhem, a to stále. Což na druhou stranu vedlo k tomu, že přednášky ani semináře si nemohly stěžovat na nedostatek posluchačů.

Jožo Hašto, jedna z nejvýznamnějších postav slovenské psychoterapie, dal konferenci v programu i ve své zahajovací řeči hřejivě přátelské a noblesním humorem protkané motto: „Staré skvosty a nové trendy v psychoterapii“. Při-

zval tak ke společné práci všechny generace způsobem, který nemohl být kultivovanější. J. Kožnar přešel z češtiny do slovenštiny, což bylo nejen gentlemany zdvořilé, ale také připomnělo „starým a stárnoucím skvostům“ doby společného soužití v jednom státě.

J. Vránová poděkovala účastníkům aktivním i pasivním a také vedení lázní za přízeň a patronaci konference.

Nemohl jsem se zúčastnit zdaleka všech přednášek a workshopů, moje pojednání je proto selektivní a pokud některé z akcí neuvedu, je to proto, že jsem nenašel dost času se jich zúčastnit.

V úvodním bloku, na kterém jsem musel být v každém případě, jsem měl úvodní vystoupení na téma „Deset těžkých hříchů psychoterapie“. Za tuto poctu děkuji! Zamýšlel jsem se nad postavením i sebe pojetím psychoterapie jako původního a samostatného oboru, který sám sebe ještě zcela nenašel a v kontextu jiných věd dělá některé kroky, které vnímám jako ohrožující pro obor i pro lidi, kteří jeho dobra poskytují i využívají.

J. Hašto měl poutavou řeč s využitím teorie mentalizace, která je v psychoterapii především reprezentovaná britským psychoanalytikem Fonagym. Fonagy vychází z Bowlbyho koncepce přimknutí, ale doplnil ji a přepracoval ve vlastní teorii způsobu, kterým se schopnosti mentalizovat (mentalizace je schopnost vytvářet a uplatňovat mentální reprezentace sebe a druhých lidí) a regulovat afekty stávají regulativy emocí určujících individuální psychický vývoj. Hašto ukázal, jak se ze starého skvostu přimknutí stal nový psychoanalytický trend.

Balcar opět prokázal svoje přednosti vyložit obtížnou látku inteligentně, výstižně a elegantně. Na pěti vztahových modalitách spolupráce klient/pacient – psychoterapeut, předvedl možnosti, které z nich plynou. Poučné na místě bylo to, že jsem si okamžitě představil, jak na tom se svými pacienty v Balcarově modelu jsem. Názorné bylo jeho tvrzení, že v každé dimenzi vztahu pracuje buď jedna nebo druhá strana. Chybou pak je, když angažovanost na té či oné straně neodpovídá potřebnému nasazení.

Vybíral si se svými studenty dal opravdu velkou práci na tom, aby zmapoval a z různých zdrojů získal přehled toho, jaké psychoterapie jsou uváděny, jaké mají názvy a co všechno se po těmito názvy (pravděpodobně) skrývá. Čísla to byla ohromující a zarazující. A to ještě výzkum neskončil. Zdá se, že pod psychoterapií se vedle solidních přístupů a myšlenkově propracovaných koncepcí a teorií také skrývá netušené množství rozmanitých názorů, které si dělají právo být vzneseny, což ovšem nemusí nutně korelovat ani s pravdou, ani s realitou, dokonce ani se slušným chováním. Zbyňkovi při přednášce sekundoval jeho maličký synek, což jsme všichni sledovali se zájmem a místy i s jistým napětím. Vše však šťastně dopadlo.

Konference se po celé tři dny odehrávala v dopoledních sekcích A, B a odpoledních dílnách (seminářích, demonstracích).

V sekci A byla ve čtvrtek psychodynamická a existenciální psychoterapie, v sekci B pak psychoterapie kognitivně behaviorální a psychoedukace.

Byl jsem povětšinou v sekci A, kde jsem s potěšením vyslechl „starý šperk“ v příspěvku manželů Heretiků a Marsalové na téma „Listy otci“. Pozdější workshop nenechal ani jedno oko suché a večerní sjezdový vinárenský kuloár jen ukázal, že mladí kolegové o některých starých metodách nemají žádné ponětí a jsou překvapeni účinkem, kterým působí. Škoda, že se již nepěstuje psychodrama, psychogymnastika, muzikoterapie atd., byly to nejen zářivé skvosty, ale také užiteční pomocníci v léčbě.

Uhrová v prvním dopoledním bloku přednesla pěkný příspěvek v psychoanalytickém duchu. V dalším dopoledním

bloku jsem měl příspěvek o komunitní a skupinové dasinanalýze. Podstatné je to, že dasinanalýza dosud v zahraničí pracuje pouze individuálně. Komunitně-skupinová modalita je českým příspěvkem, který v zahraničí budí odbornou pozornost.

Velmi zajímavá je práce Horáka, který hovoří o psychoterapii v kontextu konečnosti. Jazyková kultivovanost i myšlenková vytríbenost autora někdy – žel bohu – zapadá, neboť nepromlouvá konvenční „mainstrýmovou“ řečí. Nepochybně pozornost vzbuzující byla kolegyně Kubáškova, která odvázně přišla s textem o vlastní šamanské praxi. Její společný workshop s Horákem ukázal, že to se svojí praxí myslí vážně navzdory tomu, že má psychoterapeutické vzdělání. Její podání bylo natolik seriózní, že zasluhuje odbornou pozornost a debatu.

Potěšila mne práce Bally, který vidí psychoterapii jako dobrý lék. Jeho především medicínské srovnání s účinky léků bylo důležité i proto, že jej jako lékaře psychoterapie přesvědčila o svých účincích.

Paucová přinesla starou klasiku, totiž symboliku mýtu, která se objevují v psychoterapeutické léčbě. Doporučuji k přečtení.

V sekci B – kognitivně behaviorální psychoterapii a psychoedukaci jsem s potěšením vyslechl Šlepeckého, který mi připomenul některé vývojové etapy KBT, opět jsem rád konstatoval, že staré šperky nepatří do starého železa.

Novotný s Haasem přednesli práci o tréninku paměti. Protože máme na naší klinice oddělení organických poruch CNS, měl jsem dobrý námět na přemýšlení o účincích cvičení pro organiky. Výsledky výzkumů jsou zatím poměrně nekonzistentní, i když se zdá, že organickým pacientům svědčí především přiměřený komunitní či skupinový program a dobře indikovaná kognitiva.

Bakešová, Hollý, Kožnar, Šindelář a Švarc poukázali na nedomyšlenou právní normu, která pouhé držení dětské pornografie považuje za trestní čin. Tím kriminalizuje odlišnou sexuální orientaci i v případě, že by takový člověk neohrožoval nezletilé jedince.

Valného shromáždění SPS se ve čtvrtek večer zúčastnil předseda ČPS LS JEP doc. Kožnar, který dohodnul pravidelná setkávání zástupců českého a slovenského výboru PS.

I pátek přinesl program ve dvou sekcích. Sekce A byla věnována systemické a integrované psychoterapii. V jistém smyslu byla opakováním i pokračováním nedávného programu integrace v psychoterapii pořádaného při Katedře psychologie Fakulty sociálních studií MÚ v Brně. Referáty Skálové a Vybírala i kol. Enachescu-Hronové se objeví v tisku a stojí za přečtení i za další diskusi. Musím však zmínit referáty dva, Kožnarův vtipný a humorný příspěvek o vulgaritě, který by reprodukcí ztratil svoji původnost a Kulkovy názory, během nichž jsem si znovu a palčivě připomenul, jak důležité je promýšlet teoretické koncepty po všech stránkách odborných, etymologických a také v kontextech (filosofických, kulturních), ve kterých jsou zasazeny. Pokud se tak nestane, lze říci takřka všechno. Kulhánek je psychoterapeut mladší generace a komplexní péče o psychotické pacienty pracující s vícehodinným systémem jen potvrdil smysl spolu-

práce s nedagnostikovanými bezprostředními účastníky psychotického onemocnění, což jsou především rodiny ve vzájemné interakci. Pokračování panelu bylo zajímavé tím, že se v několika příspěvcích objevila Satirová a její práce s rodinou (Ščibranyová a Feketová např.) a také se opakoval velmi význačný a ne vždy neproblematický pojem paralelních systemických konstelací (Cagáš, Šromová). P. Růžička rozvířil diskusi pojednáním o závislostech na on line hrách.

V sekci B se v pátek objevilo téma – Vzdělávání, supervize, etika. Stihnul jsem jen část programu, zaujalo mne reportážní a dobře vyjádřené pojednání Čecha a Říhové o starých i nových trendech v supervizi. Drozdovo pojednání o přenesení psychotherapeutické metody focusingu do supervize, Svobodovo starostlivé zamýšlení nad etickými problémy, které přináší psychologická a potažmo psychotherapeutická pomoc na dálku a Hambálkova úvaha nad etickými dilematy psychotherapie dětí.

Z druhé B sekce pátečního dopoledne jsem navštívil jen Hadasovou pojednávající o vnímání svého těla dětmi během relaxace. Nepřekvapilo mne, že je tak intenzivní, čekal jsem velkou proměnlivost spíše nežli stabilitu prožitků. Další referáty o mýtech a legendách o HIV (Jahodová, Kotasová), reportáž o Psychiatrickém oddělení v Ostrově (Sabová) a proces orientovaném přístupu v práci s tělesnými symptomy si budu moci přečíst společně s Vámi ve sborníku konference.

Sobotní varia jsem již nezastihl, lituji, neboť staré skvosty (Strobachová) i trendová vystoupení Jeřábka a Mildová – TK Fénix, si opět budeme moci přečíst po jejich vydání.

Neměl bych zapomenout ani na postery. Ojevily se na nich texty Enachescu-Hroncové s nepřítomnými manžely Knoblochovými o integrované psychotherapii, kteří si položili dvě otázky: 1. zda lze propojit myšlenky různých směrů a 2. zda má takové propojení smysl. Bartušková a Tavel pojednali o technice externalizace a jejím praktickém využití. Míchutová pak demonstrovala Knoblochovu integrovanou psychotherapii na duální diagnóze. Doufám, že se postery objeví i ve sborníku.

Workshopy, semináře, demonstrace probíhaly po dva dny, ve čtvrtek a v pátek od 14.00 do 17.30 h zpravidla v šesti paralelních dílnách. Nechyběl Kratochvíl s nácvikem řešení partnerských problémů, o dopise rodičům manželů Hereťíků už jsem se zmínil. Pracovala zde i Vodňanská, Hašto, Růžička a řada dalších. V pátek pak se objevil seminář Šlepeckého a kolegů s expoziční terapií pomocí virtuální reality, prevence emocí Červeňákové a odpolední Timulák s psychotherapií zaměřené na emoce. Vybrané dílenské příspěvky jen ilustrují rozmanitost nabídek.

Bohatý program rozdělený do čtyř dnů zobrazil stav psychotherapie v Čechách i na Slovensku poměrně reprezentativním způsobem. Opět jsem si užil slovenské pohostinnosti, přátelství i kolegiality, setkal se starými i mladými skvosty a odjížděl v nečase, který v oněch dnech vládl s řadou námětů i dojmů, se kterými jsem se s Vámi aspoň dílem snažil podělit.

PhDr. Jiří Růžička, PhD.